

(המשך מעמוד 9)

צריך להבין ששלוש עושים עם אויבים — אלה שנמצאים עימם במלחמה. יש חכמים בינינו המתחמקים ואומרים: "היות והוא נמצא במלחמה איתי, או אין לי מה לדבר איתו..." או איר יעשו שלום? עליפי הניסיון שלי, יש כמה דברים שלא לומרים אותם בבית הספר: או שיש לך, או שאין לך.

הנה למשל: 80% מפיתרון הבעיות הסוכות ביותר, הנראות כחסרות מוצא, הם בפסיכולוגיה. אנחנו סוברים את השחור, הפסימיות. זה משהו שאנחנו גוררים מהשואה.

אצל הערבים פעל זמן רב יסוד הכיבוש — הישראלים לא הצליחו לכבוש אותי לגמרי במלחמה, אז הם בטח מנסים לעשות זאת בדרכים אחרות. יש כמובן הכבוד — זה מאוד חשוב להם. אפשר להרוס משאומתן עם המצרים מייד, אם מוכיחים להם חמש פעמים ביום, במשך המשאומתן שהחורנו להם את סיני. מה פיתאום "החורנו"? זה שלהם: להיפך — כבשת: אנחנו חייבים להשתחרר מהשוכנים הזה, של המאה ה-18.

רעיונות חדשים — חייבים להתחרש כל הזמן, אגב, את רעיון האוטונומיה לא המציא בגין. אני כבר תיכנתי זאת ב-1974-1975. הכול כתוב בספרים!

כל מגע מתחיל באווירה של חשדנות. לפני פגישה דרמטית, אני ישן לפעמים ארבעה לילות. תודה לאל, בכל המפגשים שלי התגבשה ידירות, ממש ידירות.

את כל זה לא ניתן ללמוד בשום מקום. זה התחיל בכך שנשלחתי לכל מיני מחשכים, כשהערבי שרק אני יכול להציל את המצב.

"חסיאנוש" או בכל מה שקשור ביחסי-ציבור, נקודות בדעת-הקהל — הצטלם פה, נאם שם, צחק שם — בזה אני חלש ביותר.

במה אני חוזק? המילה "חוק" נשמעת לא טוב. ליד שולחן המשאומתן הרישמי אין משיגים כלום: מערכת הפגישות והמגע, לעיתים חשאיים ביותר, היא הקובעת. אני מפתח לנצל את הראיון הזה לצרכי שיגוע-גדולות, אבל אינני חושב שיש אדם במדינת ישראל שפעל כמוני בהכנת מצבים.

אך מתכוננים לפגישה דיסקרטית? הבה נבדיל בין מדינות מוכרות, לבין מדינות ואישים פחות מוכרים. אם אני צריך לנסוע למדינה מסוימת, שהיא חדשה לי, או שצריך לדבר עם אנשים חדשים, או הפעילות של ההכנה מתחילה כמה שבועות — לפעמים חודשים — לפניכן. אני לומד מראש עם איזה מדינות צריכים לקשור קשרים, ודואג שיהיו גורמים במשרד החוץ שילמדו זאת ויעדכנו אותי כל הזמן.

הרי אני יכול לעקוב אחרי כל זה לבד. אם נסעתי לפאסיפיק, לפתח קשרים כלכליים, עשיתי לפני כן שיעורי-ביט רציניים. אם לא מתעוררים — אין חוכמות! המצב משתנה.

בצבא היו אומרים: "אברשה כוחו בכתיבה". כן, אני קורא ספרים, מאמרים. פעמים רבות אני מגיע לטח ומגלה שהכל שונה מכפי שחשבתי ולמרותי. אינני מנהל יומן על המפגשים שלי, אלא רק רישום של הנקודות העיקריות.

ברוך-כלל, מיפגשים כאלה — בפרט המיסתוריים שבהם — מתחילים בניתוח כללי ביותר של מה קורה ברחבי-העולם, עד שמצטמצמים והולכים, כים, מצטמצמים והולכים...

קוריוזים? למשל, המיליארדר הסי עודי ערנאן חאשוקג'י סיפר לך איך בא לפגוש אותי במטוסו הפרטי בקאהיר. הוא בכלל רצה להפגיש במטוסו את פרס וערפאת. אני זוכר מהמפגש הזה רווקא פה, נאם שם, צחק שם — בזה זלים ממולאים באורז...

יש גם השגריר הסעודי בניו-יורק, שכל פעם שאני מגיע אליו, הוא מכין לי דגים ואומר: "הבאתי אותם במיוחד עבורך מהים האדום..." כמובן, המפגשים שאני נוסע אליהם איננו פגישות, ויש ההתרגשות להגיע למקומות שלא חשבתי אף-פעם שאגיע. זה כרוך בסכנה, בסקרנות. הבעיה היא שאני לא רוצה להרחיב בענייני. הנה, בכל פעם שחוססין נפגש עם פרס, זה רולף החוצה. האם מקנאים בי על פגישותי הסודיות? וכך לא מקנאים? אם קיים אדם שלא מעורר קינאה, יש לו בעיה. נראה שהוא לא הגיע לדרגת עשייה שתעורר ביקורת או קינאה.

מלונות פאר: לא אני קובע!

אני בכלל לא רוצה להתייחס אלליכלוך הזה, שכתבו עלי, שאני ישן בבתי-מלון מפוארים בעת נסיעותי

היו לי, ויש לי עד עצם היום הזה, הצעות לעבוד בחברות בינלאומיות, בעמדות-מפתח, תמורת משכורות ענק. מציעים לי לפתוח עובדן שווקים בינלאומיים, כמו שאני עושה כיום למען מדינת ישראל. אני יכול לעשות עסקים נהדרים, להתעשר. המשכורת הנוכחית? אני יכול להתקיים עם זה, אבל אינני שייך למי שהצליחו לצבור רכוש. ניצלתי את כל חסכוניתי מתקופת-השרות בצה"ל כדי לקנות לי דירה. את דירתי הקודמת נתתי לאשתי הקודמת כשהתגרשנו. הגירושין היו באווירה כל-כך חב-רית, שלא נזקקנו לעורכי-דין.

החפיק:

"אינני מוח להשכיר!"

רוע לי שיש עיתונאים המשמיעים אותי, והמכנים אותי "מוח להשכיר".

כמה מככרי העיתונאים בארץ

תהילה ואברהם טמיר לפני נשואיהם, לא האמנו שאחחחח עיתוני

גם בפעם השניה, המצרים לקחו בחשבון שהמצב בלבנון מידרדר, וצה"ל עלול להיכנס. אנחנו לא מכינים שלא ניתן לנתק את המצרים משאר מדינות-ערב. מה רצו פה מהמצרים? שהם יילכו לכותל-המערבי וישימו פתק-ברכה עלי-כך שתוקפים את לבנון? אם עושים פעולה שיכולה להיות לה השפעה על היחסים עם מצרים — צריך לשקול ביטחון מול יחסי-שכנות ולהחליט, אבל לא להיות מופתעים. אבל במה עוסקים פה? בהשמדות: אומרים שאני "מוח להשכיר".

חברים: "אין!"

לא נוח לי לדבר על עצמי. אני אדם מאוד מופנם. אינני נוהג לשתף אנשים בחלומות שלי ובתוכניות שלי. מעניין. כשאני צריך לדחוף נושא פוליטי — אני דווקא יודע להביע את עצמי בגישות, בהתלהבות, יודע לשכנע.

חברים? את לא מתכוונת לידידים לעבודה, אלא למי שאני יכול לשבת איתו ולשתף אותו בכל? היה לי חבר טוב, שמואל גלינקא, מגיד שנהרג במלחמות. דודיק כרמון היה חבר שלי. איך שרון — הוא היה חבר שלי, ללא כל ספק! היינו כל הזמן ביחד, בלי שום קשר לוהות הפוליטית. הוא היה אחד החברים הקרובים שהיו לי אי-פעם. הידידות בינינו התחילה כשחזרתי

"מחפשים אותי", מפני שהתחמקתי מראיונות איתם וברחתי מהם. בכל מהלך הקאריירה שלי, אמרו לי מעט מאוד פעמים מה לעשות. את רוב הדברים אני יזמתי! לרוב היוזמות הייתי אומנם זקוק להסכמת הממונים עלי, אבל לפעמים מתחילים ביוזמה, ורק אחר-כך מקבלים הסכמה. לפעמים — להיפך. ברוב היוזמות הצלחתי לשכנע את הממונים עלי, למרות כל מי שניסו להכשיר ולהפיל. אינני מוח להשכיר. מעולם לא סבלתי את המילה "יודע". מעולם לא התמצה תפקידי בלחישת באוזן. תמיד הייתי צריך גם לחשוב וגם לבצע.

לדוגמה ב-1961 ביקש ממני רבין להקים את תול" (מחלקת תורת-לחימה של צה"ל). תחילה הייתי באמת תמים, ופניתי לכל החילות והחטיבות בצה"ל, שיכתבו ספרים על תול"ל. אחרי כמה שבועות, משלא הגיעה אף תגובה אחת, ישבתי וכתבתי לבד 14 ספרים. לצערי הרב לא החליפו את הספרים האלה עד עצם היום הזה.

כבר כראש אגף-התכנון של צה"ל, תכננתי שלום עם מצרים, ירון וסוריה. את יכולה לעיין באנציקלופדיה לביטחון ולהיווכח בעצמך. קמפ-דייוויד? כיום כבר כולם רגילים לשטח מדרול", "שטח מפורז". אלה מושגים שאני עמלתי עליהם, עד שהמציאתי אותם. מרוע מאשימים אותי בחוסר עקביות? מפני שעברתי עם חמישה שרי-ביטחון, ובבצלחתי:

לחול"ל. מה זאת אומרת, בתי-מלון מפוארים? את בתי-המלון שאני מתגורר בהם קובעים הנציגים שלנו באותן המדינות. המקומות נקבעים עלי-פי שיי קולים כלכליים וביטחוניים. היו מיקרים מעטים ביותר, שאני הייתי זה שקבע באיזה מלון אתאכסן. כמה פעמים? אולי שלוש-ארבע. יש נסיעות, כמו הנסיעות לז'נובה, שבהן מתנהלות הישיבות בתוך בתי-המלון, והאנשים אינם מעוניינים לצאת מהמלון עד תום המשאומתן. בדרך-כלל, אלה מלונות שהמחיר בהם זול יותר.

אז בזמן שאני נוסע ועובד, כותבים ומשמיצים שאני מכלה לי בבתי-מלון מפוארים.

יתרון עלול להיות גם מיגבלה: כשאני שקוע במשהו, אז עם כל הרצון והחזון — כל השאר הופך לשולי: יחסים עם עיתונאים, עם אנשים, הכל.

רכוש פרטי:

"אין!"

ני, לפחות, לא ניצלתי את המ"ס האדירה של העשייה שלי לצד בירת הון פוליטי או כלכלי. כשאני נמצא בתוך העשייה הזאת — כל זמן שיש שביש לא אור ואין חידול מוחלט — אז אני בטראנס הזה. שוטר-דבר אחר לא מעניין אותי אז: לא הכנסת, לא הכסף, לא כלום. אם, חסד-אלה, יירד המסך — אני הראשון שיקום ויילך:

ופיתאום היה יפה..."

גדולי-עולם — חלקם אויבים מושבעים של ישראל — נגשים עימו בחשכת-הליל. נשים מפורסמות ויפות נישבו בקסמיו. תמיד כשהבטתי באיש הגוף, קשה-הביטוי, בעל הנימוסים המוחספנים ביותר והגרון הניחר — התקשיתי להבין כל זאת. השעות הארוכות שביליתי בחברתו בסוף-השבוע שעבר חשפו, מתחת למעטה המשווין היטב, איש רגשן, רומאנטי, ביישן, בעל נטיה להסמיק.

אחרי שהשתחרר מהמעצורים הרגילים שלו (יש לי קשיי ביטוי. אני, כוחי בכתיבה!) שטף דיבורו, עד שקשה היה לעצור בעדו.

משנפתח — להפתעתי ולהפתעתו — נחשף והלך ונחשף. בתום השיחה הראשונה, אמר לי נרגש-מבולבל: "מעולם לא דיברתי ככה..." פיתאום היה יפה בעיניי.

אברהם טמיר נמצא בצומת-דרכים, הן בחייו הפרטיים, הן בחייו הציבוריים. לפני שנה התחתן עם אשה נאה וצעירה ממנו בהרבה, תהילה סלע, אחרי שנחשב כרוק מבוקש ופעיל ביותר בשטח. בקרוב עומד להיוולד לזוג ילד — לסלע זהו ילד ראשון, ואילו לטמיר יש ילדים בגורים מנישואיו הראשונים. אין זה שיגרת יפה? לאב בעשור השביעי לחי-אדם, אם כי "שיגרת" הוא המושג האחרון שבעורתי ניתן לתאר את טמיר.

במישור הציבורי מכרז טמיר בראיון זה בראשונה על כוונתו לרוץ לכנסת הבאה, ומתלבט בקשר לכך בקול רם. מי שרשם לזכותו הישגים מרשימים במהלך הקאריירה הצבאית והציבורית שלו, ומי שרכש לעצמו מוניטין של "המוח שמאחורי", עלול לגלות שהביצה המיפלגתית אולי אינה עשויה למדינאים. תהליך-השלום אינו נמצא שם מעל לכל שיקול.

טמיר שוקל כנבד-דאש לרוץ לכנסת במסגרת "יחד", שהצטרפה למיפולגות-העבודה. מי שעמל למען מטרה זו בחריצות ראויה-לציון, מאחורי הקלעים, הוא אריה שומר, איש "יחד" וסמכ"ל משרד-האש-הממשלה. אני מעזה להינבא שחברי-הכנסת בנימין ("מואד") בן-אליעזר ושלמה עמר — מס' 2 ומס' 3 שמע, "יחד", שמקומותיהם שוריינו בהסכם המפורסם בין שתי התנועות — לא ירונו נחת מההתפתחות החדשה. אינני סבורה שאחד מהם קם ומוותר באבירות על כסאו בכנסת לטובת השלום והחזון.

יש המזכירים את העמדתו הצפויה של עמר לדון, בגין, הפגישה הלילית, ויש מי שמזכירים ב"יחד" מועמד נוסף לכנסת — גד פניני. נלחשות דיעות לכאן ולכאן בקשר להיבט המישפטי של הסכם-השיירון. במיפולגות-העבודה, עלה בחדרי-חדרים גם הרעיון להחליף את עמר דווקא במועמד ערבי. למה לא? דבר אחד ברור: משעמם, לא יהיה ב"יחד" בקרוב.